

“El temps m’ha donat la raó”

Maria del Mar Bonet (Palma de Mallorca, 1947) actuà el passat mes de juny i la primera setmana de juliol a Atenes i a Londres, a més d’algunes localitats dels Països Catalans, com Lleida, la Vall d’Uixó i Mallorca, i les properes setmanes ho farà a Besiers, Múrcia, Sant Feliu de Guíxols i Sant Sebastià. El seu calendari està perfilat fins al mes de març del 2003. Del 27 al 30 de març actuarà al Teatre Nacional de Catalunya. Abans haurà estat a Nova York, Quebec, Montreal i diverses ciutats d’Holanda i Bèlgica. És la veu catalana més internacional.

La cantant presenta en aquests recitals el disc *Raixà*, amb un repertori propi i aliè, gravat l’any passat al Grec amb motiu dels vint-i-cinc anys de presència constant a la plaça del Rei de Barcelona. Maria del Mar Bonet ha estat un cop més notícia al festival del Grec, però en aquest cas per la seva inusual absència.

—Per què l’absència del Grec 2002?

—**La celebració dels vint-i-cinc anys a la plaça del Rei va ser molt important per a mi, amb cinc dies d’actuació i gravació cada nit. Ho va ser tant per fer un parèntesi. No m’he posat cap data per tornar-hi. Vull deixar un temps de reflexió.**

—Què tenen d’especial els recitals de la plaça del Rei del Grec?

—**Primer, el lloc, un espai emblemàtic de la ciutat, al cor de la ciutat. Després, el públic. Per a mi és una plataforma, un escenari importantíssim, un espai de trobada amb el públic de Barcelona.**

—També la possibilitat de mostrar, per part del públic, la fidelitat a una cantant estimada, no?

—**Sí. Això és evident. Sempre hi ha una part de renovació i una part de fidelitat.**

—Haver pogut disposar d’aquesta plataforma dóna seguretat a la cantant?

—**No. La plaça del Rei no és una seguretat. És una història d’amor. El que aguanta un cantant és el gruix de l’any. La plaça del Rei no és una feina estable.**

—Amb tants anys de feina a les espatlles, no coneixeu la rutina?

—**La meua feina no té res de rutinari. Cada actuació, cada disc, és un repte. Si hagués caigut en la rutina, la música i jo no hauriem durat tant de temps junts.**

—En el quart de segle del Grec, la resposta ha estat sempre satisfactòria? Hi podeu destriar etapes?

—**No ho analitzo. Hi ha anys que presentes disc i anys que no, però la fidelitat del públic s’ha mantingut sempre.**

—Heu passat períodes que es puguin qualificar de dolents? Períodes de crisi?

—No.

—La vostra projecció a l’estranger ha avançat sempre de manera constant?

—**Hi ha hagut de tot, etapes més intenses i d’altres que no tant. Darrerament actuo més a fora.**

—A què ho atribuïu?

—**Sóc més coneguda. Els recitals que he fet a Europa m’han permès que ara pugui actuar a Nova York i al Canadà. També hi ha influït la nova casa discogràfica i el despatx actual, que fan un gran esforç perquè tot això vagi bé.**

—El fet que hi hagi èpoques de molta feina, molts viatges i recitals, i èpoques més reposades, no us dóna una sensació d’inseguretat?

Per primer cop, Maria del Mar Bonet no actuarà a la plaça del Rei de Barcelona dins del Grec. La cantant mallorquina ha obert un parèntesi a aquest festival l’any que ha incrementat les seves actuacions a l’estranger: ha actuat a Atenes i Londres i al principi de l’any que ve actuarà a Nova York, Quebec, Montreal i a diverses ciutats d’Holanda i Bèlgica.

"Tinc vint discos publicats i no n'hi ha cap de descatalogat. Estic contenta d'això, contenta que els editors hi creguin, que la meua obra hagi resistit el pas del temps."

—Té el seu encant no tenir la seguretat de la feina estable, a sou fix. El que la feina té de llibertat ho té d'insseguretat. Sempre m'he mogut així i ja m'hi he acostumat. De sobte et trobes que hi ha primaveres que estàs molt tranquil·la i et van bé per escriure i veure espectacles que t'agraden, i tardors que no pares. Ja està bé.

—El món musical comercial és cada cop més abassegador, més agressiu, i es forgen figures de la nit al dia. Suposo que cal tenir una certa tranquil·litat d'esperit i paciència per avançar a poc a poc en la consolidació i expansió de la projecció internacional, no?

—Des del principi, ja has fet un altre tipus de carrera. Fas un treball creatiu, com el fa l'escriptor o l'artista plàstic, i això no té cap relació amb el fet de fer una carrera comercial. Són dos mons diferents que no tenen res a veure l'un amb l'altre. Les figures creades de la nit al dia també duren menys.

—Però aquest món comercial no fa nosa al món de la cançó artístic i creatiu? Monopolitza molts canals de difusió...

—No. Són casos a part. A mi no em fa nosa res. Ja s'ho faran. En literatura,

els *best-sellers*, que a la llarga, no són bona literatura, no fan nosa. Penso que hi ha d'haver de tot, no?

—La vostra força és la vigència de tota la vostra obra, fins la més reculada?

—És clar. Tinc vint discos publicats i no n'hi ha cap de descatalogat. Estic contenta d'això, contenta que els editors hi creguin, que la meua obra hagi resistit el pas del temps, que sigui atemporal.

—Si un escriptor manté vius els seus llibres de fa vint-i-cinc anys, no penso que pugui donar una millor notícia que aquesta.

—Rés més no ho pot ser. És un bon símptoma.

—*Raix*a marca un punt d'inflexió a la vostra carrera, segons diu la nota de premsa de la casa que us representa. Hi ha un abans i un després del disc?

—No ho sé. Jo vaig fent discos i cadascú té el seu moment i el seu temps. No ho sé. Té coses diferents, però no he abandonat cap línia.

—No us considereu una cantant oberla a incorporar elements nous, de músiques diverses, des de sons fins a instruments?

—No em plantejo fer coses noves cada vegada, sinó que siguin més meves.

Busco més la intemporalitat que la modernitat. En aquest sentit, he estat molt tossuda, he anat molt a la meua i el temps m'ha donat la raó. Tard o d'hora se't reconeix la teua feina. I de vegades estàs de moda, i de vegades, no. Ara està de moda la música ètnica, la música acostada a les arrels del país, i jo ho he fet sempre, més o menys. Si la moda se t'ha acostat, millor. És preferible això que no pas que tu hagi d'anar darrere de la moda. Ara bé, pot ser que durant una colla d'anys no estiguis de moda. No em preocupa.

—Cal tenir les coses clares i una personalitat de pedra picada, ja des de l'inici de la carrera musical, per dir el que dieu.

—El treball creatiu és això. Creus que els anys t'han donat seguretat i un dia penses que no saps res i que has de començar de zero. Aquests alts i baixos els té tot treball artístic. De sobte et sents segur, o, de sobte també, no t'hi sents. Un dia et despertes pensant que la cançó que has escrit és excepcional i l'endemà veus o penses que no val res. És la frase aquella de només sé que no sé res.

—A diferència de molts cantants catalans, Maria del Mar Bonet s'ha distingit per la discreció. No us heu convertit en referent cívic, no us caracteritzeu per fer declaracions ni per parlar a l'escenari.

—He volgut que de la meua persona pública sobresortís l'aspecte artístic. Per això he parlat molt poc de les meves idees, encara que la gent les coneix perquè les cançons parlen de tot.

—Amb un bagatge musical tan ric, costa plantejar els recitals per trobar un equilibri entre les noves cançons i les de sempre?

—Sempre intento cantar el darrer disc. O els darrers. El que vull és presentar-me com sóc darrerament. Ara interpreto *Raix*a, tot aquest any i el que ve.

—No us heu cansat, els cantants en català i Maria del Mar Bonet en particular, de denunciar la discriminació de la qual sou víctimes en els mitjans audiovisuals, tant els de casa com els de fora dels Països Catalans?

—Tota la vida que ho diem, que els mitjans d'aquest país emeten molt poc en català. Molts de nosaltres ens hem cremat parlant del tema i et poses la gent en contra per demanar que la ràdio i la televisió s'interessin una mica per la cançó catalana. Com és que tenim ràdio en català i es canta en anglès? És molt curiós, però és així. Després demanes un tant per cent mínim i et miren com si intentessis imposar una dictadura. D'això, se n'han fet molts titulars. Els que vulguis. I se'ns ha insultat i se'ns ha dit de tot. Quan nosaltres només volíem un punt de debat per arribar a un consens. I continuen amb l'anglès. Ja me n'he cansat, de tot això. I no parlem només de les televisions. Fins i tot s'han deixat de fer els espais musicals interessants d'èpoques anteriors.

—Suposo que ara el cantant que vol sortir a la televisió ha de lluitar perquè algun dia li dediquin un especial.

—Sí, algun especial. I molt poques vegades. D'espais musicals, no se'n fan.

—Abans, hi havia un *Àngel Casas Show*, amb música ben variada, on podien aparèixer els cantants catalans i presentar les seves cançons.

—I pagaven. Abans, actuar a televisió era una feina. I ara, és una sort si surts un moment. No sé per on van les coses. D'entrada, per protegir la música dels Països Catalans no hi van, les nostres televisions pròpies.

—Quan parlava que la música comercial anglesa —perquè d'italiana o francesa, res de res— feia nosa, ho deia en aquest sentit, perquè monopolitza els canals de difusió. I la vulgarització de la música, com l'èxit d'*Operación Triunfo* demostra, fa més exòtic el cantant creatiu amb personalitat pròpia.

—Ara es tendeix a una televisió molt massificada, com si cada vegada que es baixa el nivell es tingués més audiència. Diu poc de la cultura d'un país, que vol abaixar el nivell per tenir més audiència. Penso que s'hauria d'aixecar a través de les escoles, ensenyant música com una assignatura més i no com una cosa superficial. La música ha de ser, a l'escola, com la poesia o la filosofia. No vol dir que

tothom ha de ser músic, però sí que ha de ser capaç de comprendre la música i aprendre a gaudir-la.

—Existeix la música mediterrània?

—Existeix, evidentment. Com el menjar i la manera de ser.

—Hi ha molts elements en comú entre tots els països mediterranis?

—Clar que sí. La Mediterrània sencera, des de la costa catalana fins a l'Egipte, passant pel nord d'Àfrica, tot i que dins de la Mediterrània hi ha mons que no es relacionen entre si. Com a tot arreu. A Amèrica Llatina hi ha moltes coses en comú i coses que no, coses que els agermanen i coses que no. I és un món molt més gran que la Mediterrània. Quan descobriexes, en altres països mediterranis, coses noves, coses diferents, són també coses que et són molt pròpies.

—Deu ser un fet una mica màgic, aquest de sentir com a pròpies coses que descobriexes, que no coneixies.

—Sí. En qualsevol racó trobes una cosa i dius que és casa teva també. A Tunísia sents les mateixes olors i de sobte penses que ets on vas néixer. Cadascú té la seva Mediterrània. I la vaig descobrint dia a dia. Mai no és la mateixa.

—Us deu ser fàcil la col·laboració amb músics d'altres països, d'altres cultures, sobretot si pertanyen al marc comú mediterrani, no?

—Fins a un cert punt, fàcil. Si no pots fer-ho, no ho fas. Et trobes amb altres cantants i músics que s'assemblen amb coses que tu fas i ho podem compartir perquè tenim arrels comunes i això és el que he trobat sovint. Sóc una de les persones del país que ha col·laborat amb més gent de la Mediterrània: Grècia, Tunísia, Algèria... No paro.

—Pensàveu, a l'inici, que la cançó us donaria tantes coses i seria cabdal en la vostra vida?

—Jo vaig venir a Barcelona als divuit anys per fer ceràmica i el meu món era la pintura i la ceràmica. I quan vaig començar a cantar encara volia ser ceramista. Però un dia et plantejges seriosament que vols cantar i aleshores vénen les classes de cant, treballes un instrument, aprofundeixes

“No em plantejo fer coses noves, sinó que siguin més meves.

Busco més la intemporalitat que la modernitat. En aquest sentit, he estat molt tossuda, he anat molt a la meva”

en la música popular dels Països Catalans i cada cop ho fas de manera més decidida. És aquí el canvi fort. Després, tot ve rodat, forma part del món que t'has programat i intentes que sigui cada cop més profund i més veritat el que fas, i tot t'ajuda.

—Però la intensitat dels anys de jove no es perd?

—No. No he canviat gaire, perquè jo entenc la música com un camí de vida. He triat aquest camí o m'ha triat ell a mi, i m'ho passo molt bé fent el que faig.

—Us ha donat satisfaccions que no podíeu imaginar quan començàveu?

—Més que imaginar-les, les vas trobant. Quan comences en reps una de molt gran, la de tenir un públic al davant, i després en reps moltes que no esperes, com la de veure, per exemple, un Nacho Duato, els esbarts de Catalunya o la companyia de l'Institut del Teatre de Barcelona, que treballen les teves cançons. Això és molt bonic. Són coses que no esperes i te les trobes. És una meravella. O que Milton Nascimento et vegi a la plaça del Rei i et proposi de fer una gira amb ell. Són coses que no esperes i amb les quals aprens moltíssim.

Lluís Bonada